

Antti Wallin^a

Ekogentrifikaatio: kaupunkien kestävyysmurroksen kiusallinen seuralainen

Eco-gentrification: An uninvited companion of the urban sustainability transition

Cities try to create economic growth and now urgently meet the sustainable development goals. This urban sustainability transition is carried out through various sustainable urban development measures. Cities' abandoned brownfields are cleaned up and redeveloped for residential and commercial use, new parks are found, old buildings and neighborhoods are renovated to become more energy-efficient and to face the consequences of climate change. Sustainable urban development also draws affluent people to the inner cities closer to commercial services, public transportation, and pleasant scenic and environmental amenities. This article reviews eco-gentrification research. It defines eco-gentrification as a neighborhood's socio-economic change into an affluent neighborhood that is intentionally or unintentionally carried out by symbolic and/or material ecological improvements. This article looks at international research literature to seek answers to how the urban sustainability transition may affect residential differentiation and displacement. Analytical questions presented to the literature are what forms eco-gentrification may take, how the sustainability transition affects the dynamics of residential differentiation, and what should be done about it. The article provides an understanding of the unexpected social impacts of the sustainability transition. Critical empirical research should now be focused on sustainable urban development measures to develop socially fair and ecologically effective policies.

Keywords: eco-gentrification, sustainability transition, sustainable urban development, displacement

Johdanto

YK julkaisi vuoden 2020 lokakuussa 418 sivuisen asiantuntijaraportin maailman kaupungistumisen tilasta: *The Value of Sustainable Urbanization* (UN-Habitat 2020). Kuten odotettavaa oli, raportissa kuulutetaan kiireellisten ilmastotoimien perään ja pohdiskellaan vallitsevaa koronavirusta. Verkossa järjestetyssä julkaisutilaisuudessa oli kuitenkin yllättävää

^a Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Tampereen yliopisto, antti.wallin@tuni.fi

se, kuinka tiukasti arvioinnissa ja valmistelussa mukana olleet tutkijat ottivat kantaa kestävän kaupunkikehityksen sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen. Heidän huolensa oli, että kaupunkien kestävän kehityksen politiikka palvelee enemmän kaupunkien varakkaita kuin huono-osaisia asukkaita.

Kestävyydestä, vihreydestä ja ympäristön huomioimisesta on tullut kaupungeille tärkeää samalla kun kaupunkienvälinen kilpailu kansainvälisistä sijoituksista, turisteista ja hyvätuolisista asiantuntijoista on koventunut. Samoin on kasvanut kansainvälinen poliittinen paine hillitä ilmastonmuutosta ja suojella luonnon monimuotoisuutta. Yhteiskuntien nopeaa sopeutumista vastaamaan ihmisten toimet maapallon kantokyvyn rajoihin nimitetään kestävyysmurrokseksi (esim. Furman ym. 2020; Lyytimäki 2020). Ideaalina on ekohyvinvointivaltio: hyvinvointivaltio, joka toimii ekologisen kantokyvyn raameissa. Kaupungeissa kestävyysmurrokseen vastataan erilaisten kestävyystoimien avulla, kuten tiivistämällä kaupunkirakennetta sekä investoimalla energiatehokkuuteen ja kaupunkivihreään. Kaupunkien kestävyystoimet eivät välttämättä hyödytä kaikkia kaupunkilaisia tasavertaisesti. Ekohyvinvointivaltiota kehittäessä tulee huomioida myös kaupunkien kestävyystoimien sosiaaliset vaikutukset.

Kestävyystavoitteet ovat tulleet osaksi kaupunkipolitiikkaa ja osaltaan myös kaupunkilaiset ovat omaksuneet ekologisesti kestävämpiä elämäntapoja (Winter 2017). Asuminen, liikkuminen, syöminen ja muut jokapäiväisen elämän kulutustavat näkyvät kaupungissa. Entistä useammat hyvin toimeentulevat kaupunkilaiset haluavat elää kävelyetäisyydellä olevien palveluiden, puistojen ja julkisen liikenteen äärellä (esim. Rice ym. 2020). Asuinpaikka on perinteisesti ollut tärkeä symbolinen erottautumistekijä, mutta nyt ekologisemman kulutuksen myötä myös asuinalueiden arvostukset muuttuvat. Ennen huonomaineiseksi leimattuja tai teollisuuden vuoksi saastuneita alueita puhdistetaan ja uudistetaan korkeatasoisiksi asuinalueiksi ja teollista infrastruktuuria muutetaan virkistätymiskäyttöön. Varakkaat kaupunkilaiset ovat myös valmiita maksamaan helposti saavutettavista julkisista ekologisista palveluista, kuten laadukkaista viheralueista ja hyvistä julkisen liikenteen yhteyksistä. Asuinalueen asukasrakenteen sosioekonomista muutosta varakkaiden alueeksi nimitetään gentrifikaatioksi (Glass 2013/1964; Smith 1979). Nyt alueellisen erilaistumisen prosesseihin vaikuttavat entistä enemmän myös kaupunkikehityksen kestävyystoimet.

Tässä kirjallisuuskatsauksessa tarkastelen kansainvälisen tutkimuksen valossa, miten jotkut alueet muuttuvat kestävyystoimien seurauksena varakkaiden kaupunkilaisten alueiksi ja syrjäyttävät pienituloisia tai haavoittuvassa asemassa olevia ihmisryhmiä. Tuon suomalaiselle tutkimuskentälle keskustelua, josta käytän kattokäsitteenä termiä ”ekogentrifikaatio” (ks. *eco-gentrification, ecological gentrification, environmental gentrification, climate gentrification, green gentrification, low-carbon gentrification*). Aiemman tutkimuskirjallisuuden pohjalta määrittelen ekogentrifikaation seuraavasti: ekogentrifikaatio on symbolisten ja/tai materiaalistien ekologisten toimien avulla tahallisesti tai tahattomasti tuotettua alueen asukasrakenteen sosioekonomista muutosta varakkaiden alueeksi. Tällä tarkoitan, että kaupunkien konkreettisia sekä mielikuvallisia kestävyystoimia voidaan toisinaan tarkoituksenmukaisesti käyttää niin, että pienituloiset kaupunkilaiset joutuvat muuttamaan toisaalle alueen hinnannousun seurauksena. Joskus kestävyystoimia voidaan kohdistaa nimenomaan pienituloisten asuinalueiden elävöittämiseen, mutta hyväntahtoiset toimet johtavatkin alueen kallistumiseen ja pienituloisten asukkaiden poismuuttamiseen. Etsin kansainvälisestä tutkimuskirjallisuudesta vastausta kysymykseen, miten kaupunkien kestävyysmurros mahdollisesti vaikuttaa alueelliseen erilaistumiseen.

Seuraavassa luvussa operationalisoin ekogentrifikaation käsitettä suhteessa läheisiin tutkimuskenttiin. Tämän jälkeen esittelen tarkemmin tutkimusaineistona toimivan tutkimuskirjallisuuden. Tarkemman analyysin kohteeksi olen valinnut 34 englanninkielistä tutkimusartikkelia, joilta kysyn: i) millaisia muotoja ekogentrifikaatiolla on, ii) miten kestävyysmurros vaikuttaa alueellisen erilaistumisen dynamiikkaan, ja iii)

miten ekogentrifikaatioon pitäisi puuttua. Lopuksi teen yhteenvetoa ja esitän uusia tutkimuskysymyksiä sekä kuulutan suomalaisia tutkijoita kohdistamaan empiiristä huomiota kestävyysmurroksen sosiaalisiin vaikutuksiin.

Kestävyysmurros ja gentrifikaatio

Hyvinvoivassa pohjoisessa puhe kestävästä kaupungista kietoutuu yhteiskunnan siirtymiseen teollisesta jälkiteolliseen talouteen. Aiemmin kaupunkien elinvoima nojasi teollisuuteen, jonka toimintaedellytyksiä viranomaiset pyrkivät turvaamaan. Globalisaation ja kiihtyvien pääomavirtojen seurauksena tuotannon siirtäminen halvemman työvoiman ja sallivamman ympäristölainsäädännön maihin on kuitenkin tullut taloudellisesti kannattavaksi. Tästä syystä teolliseen tuotantoon nojanneiden kaupunkien on pitänyt keksiä uusia keinoja vetää pääomia puoleensa ja keksiä käyttöä tyhjiksi jääneille teollisuusalueille (esim. Harvey 2001).

Kaupunkien sopeutuessa jälkiteolliseen tuotantopohjaan ja samalla ilmastonmuutoksen asettamiin kansainvälisiin politiikkavaatimuksiin ilmenee uudenlaisia erilaistumisen rakenteita. Kestävyysmurros on jo alkanut muuttaa kaupunkeja erilaisten kestävyystoimien myötä. Kaupunkien kestävyystoimia ovat muun muassa panostukset uusiin puistoihin ja viheralueisiin, teollisuusalueiden puhdistaminen ja muuttaminen asuinkäyttöön, kiinteistöjen energiansäästöön ja ilmastoresilienssiin tähtäävät toimet sekä myös monet joukko- ja kevyenliikenteen parantamishankkeet. Kestävyystoimet parantavat kaupunkielämän laatua. Samalla entistä useammat keski- ja hyvätuloiset kaupunkilaiset hakeutuvat asumaan laadukkaiden palveluiden sekä elävän ja vihreän kaupunkitilan ääreen. Toiset alueet alkavat muuttua varakkaiden asuinalueiksi eli ne gentrifioituvat.

Gentrifikaation käsitettä käytti ensimmäisen kerran Ruth Glass vuonna 1964. Glass tarkasteli Lontoon työväenluokkaisten alueiden sosiaalista ja kulttuurista muutosta tilanteessa, jossa niille alkoi muuttaa valkokaulustyöntekijöitä syrjäyttäen pienituloisempia asukkaita (Glass 2013/1964). Vuonna 1979 Neil Smith julkaisi artikkelin, jossa hän esitteli kuuluisan teoriansa maankorkoerosta (*rent gap theory*). Hän huomasi, että pääomasijoittajat olivat alkaneet uudestaan kiinnostua kaupungeista. Teorian mukaan huonosti ylläpidetyt alueet ja kiinteistöt tulevat houkuttelevimmiksi alueiden tai kiinteistöjen kehittämisen seurauksena, jolloin niistä voidaan saada parempaa tuottoa. Toisin sanoen kiinteistöjen nykyisen korkotuoton ja potentiaalisen korkotuoton väliin on muodostunut kuilu. Maan ja kiinteistöjen korkotuottoa voi nostaa muun muassa rikollisuuden vähentäminen, rakennuksen remontointi, kulttuuriset palvelut, ympäristön parantaminen tai alueen puhdistaminen teollisuuden saasteista. Kun alueen asumiskustannukset alkavat nousta, pienituloiset ja haavoittuvassa asemassa olevat asukkaat joutuvat siirtymään toisaalle. Smith esitti, että tämä ilmentää kuitenkin vasta kiinteistösijoittajien kiinnostuksen heräämistä ydinkaupunkia kohtaan, mutta prosessin jatkuessa myös keski- ja hyvätuloiset ihmiset alkavat muuttaa esikaupungeista takaisin ydinkaupunkiin.

Yleensä gentrifikaation ajatellaan olevan prosessi, jossa pienituloiset asukkaat hädätään alueelta hyvätuloisten asukkaiden tieltä (*displacement*). Aina taustalla ei kuitenkaan ole aiempien asukkaiden häätämistä. Kyse voi olla siitäkin, että esimerkiksi entinen puisto, teollisuusalue tai muu alue kaupungista uudistetaan hyvätuloisia kaupunkilaisia ajatellen, jolloin muut kaupunkilaiset suljetaan ulos alueen kehittämisestä. Voimakkaasti kasvavien kaupunkien gentrifikaatio voi johtaa pahimmillaan siihen, että pieni- tai edes keskituloisilla ihmisillä ei ole enää mahdollisuuksia asua ydinkaupungissa, vaikka he olisivat aina asuneet ja työskennelleet siellä (Lees ym. 2016). Gentrifikaatio on myös Suomessa tunnistettu ilmiö (esim. Karhula 2015).

Viime vuosina vanhojen teollisuuskaupunkien elinkeinoviranomaiset ovat hakeneet uutta kasvua kestävydestä niin Manchesterissä ja Leedsissä (While ym. 2004) kuin Malmössä (Holgersen & Malm 2015) ja Tampereella (Jokinen ym. 2018). While ja kumppanit (2004) totesivat, että teollisuuden jälkien puhdistaminen palveli Manchesterin ja Leedsin uutta ”kestävän kaupungin” imagon rakentamista. Holgersenin ja Malmin (2015) mukaan myös

Malmössä on tehty mittavia ekologisia uudistuksia kohti jälkiteollista kaupunkia. Kaupunki on onnistunut houkuttelemaan luovia yrityksiä ja hyvätuloisia asukkaita, mutta samalla kaupunki on sosiaalisesti jakaantunut (Holgerson & Malm 2017). Jokinen ja kollegat (2018) taas ovat tarkastelleet Tampereen kaupunkistrategiaa ja havainneet, että kestävyyspuhetta on käytetty tukemaan isoja infrastruktuurihankkeita sekä kaupungin kasvutavoitteita. Uudistuksilla kaupungit pyrkivät houkuttelemaan korkean tuottavuuden yrityksiä, hyvätuloisia asukkaita ja turisteja.

Kaupungit pyrkivät tappamaan kaksi kärkeä yhdellä iskulla liittämällä kestävyuden osaksi kaupunkistrategiaansa: ne yrittävät vastata sekä ekologiseen kriisiin että taloudellisiin kasvuvasteisiin (Holgerson & Malm 2015). Kestävyyspuheella voidaan perustella mittavia infrastruktuurihankkeita, mutta usein perimmäisenä tavoitteena on pikemminkin kaupungin kasvu kuin päästöjen vähentäminen. Kyse ei kuitenkaan ole vain kestävyyspuheesta. Konkreettiset panostukset kaupungin kestävyteen kohdistuvat kuitenkin usein keskustan läheisille ränsistyneille alueille, joiden kehittämisestä voidaan saada suuria voittoja tai alueille, joiden ympäristöarvoja, kuten rantoja ja viheralueita pystytään hyödyntämään houkuttelevuuden lisäämiseksi (esim. Rosol 2013; Long 2016; Jocoy 2018). Martin ja muut (2019, 647) huomauttavat, että myös EU:n avokätisesti tukemat uuteen älyteknologiaan perustuvat kestävyysprojektit kohdistuvat useimmiten tarkasti rajatuille asuinalueille, minkä vuoksi ne pikemminkin lisäävät asuinalueiden erilaistumista.

Kestävän kaupunkikehityksen sosiaalisista vaikutuksista on kirjoitettu 2000-luvun alusta alkaen, mutta termiä ”ekologinen gentrifikaatio” käyttää kaupunkitutkimuksen kentällä ensimmäisten joukossa Sarah Dooling vuonna 2009. Hän tarkasteli Seattlen puistoissa asuvia kodittomia, jotka häädettiin puistouudistuksen yhteydessä. Tutkimuksen mukaan puistosuunnittelijat määrittivät puistojen ympäristöarvot tärkeämmiksi kuin kodittomien tarpeet majoittua puistoissa. Näin ekologisia arvoja käytettiin vauhdittamaan alueen sosiaalista muutosta (Dooling 2009). Samana vuonna Noah Quastel (2009) tarkasteli, kuinka kestävyyspuheella perusteltiin Vancouverin täydennysrakentamista ja uusia kestäviä elämäntapoja. Hänen mukaansa asuminen hyvien palveluiden ja joukkoliikenteen ääressä, kävelyn ja pyöräilyn suosiminen, autoilun välttäminen ja ekologinen syöminen alkavat näyttää luokkasidonnaisilta eronteoilta (Quastel 2009, 705). Varakkaiden ihmisten kiinnostus kestäviä elämäntapoja kohtaan saattaa kaventaa pienituloisten kaupunkilaisten mahdollisuuksia asua ydinkaupungissa. Ekogentrifikaation käsitteen valossa kaupunkien kestävyysmurroksen hedelmät näyttävät jakaantuvan epätasaisesti.

Aineisto ja menetelmät

Tämän laadullisen systemaattisen kirjallisuuskatsauksen (Snyder 2019; Krings & Schusler 2020) yleinen tutkimuskysymys on: miten kaupunkien kestävyysmurros mahdollisesti vaikuttaa alueelliseen erilaistumiseen? Kysymyksen haen vastausta tutkimuskirjallisuudesta, jolta kysyn tarkempia analyttisiä kysymyksiä. Tutkimusasetelmani rakentaminen kulki kirjallisuuden yleisestä kartoittamisesta yksityiskohtaisemman otoksen muodostamiseen, analyttisten kysymysten esittämiseen ja vastausten analysointiin. Uteliaisuuteni ekogentrifikaation tarkasteluun juontaa kriittisen kaupunkitutkimuksen kentälle, josta löysin kaupunkien kestävyystoimien sosiaalisiin vaikutuksiin keskittyvää kirjallisuutta. Aluksi tarkastelin laajasti englanninkielistä tutkimuskenttää ja pyrin löytämään ekogentrifikaatiolle läheisiä termejä. Samankaltaisia teemoja käsitellään myös ilman ekogentrifikaation käsitteen käyttöä esimerkiksi kestävyysmurroksen sosiaalisten vaikutusten, kaupunkisuunnittelun ja ympäristöoikeudenmukaisuuden tutkimuksessa. Rajasin kuitenkin tutkimuskenttää kiinnittyen erityisesti ekogentrifikaation käsitteeseen. Tutkimuskentän kartoituksen tavoitteena oli piirtää yleinen kuvaus kirjallisuudesta sekä ymmärtää sen keskeisiä erityispiirteitä. Käytin kirjallisuushakujen tekemiseen Tampereen yliopiston kirjaston

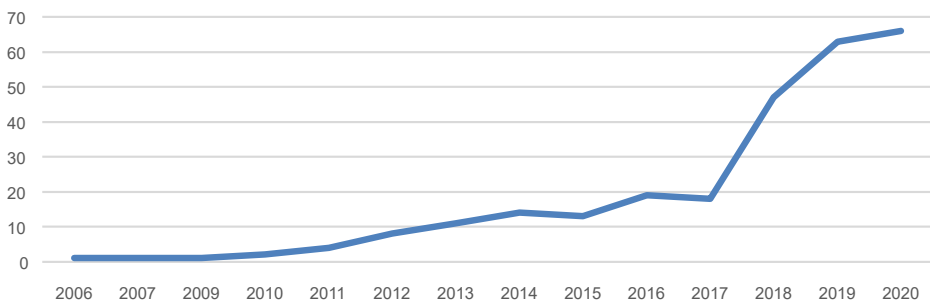
hakuportaalia¹. Alustavan kirjallisuuskartoituksen jälkeen tein seuraavan haun:

Kaikki kentät: "eco-gentrification" OR "environmental gentrification" OR "green gentrification" OR "climate gentrification" OR "ecological gentrification" OR "low-carbon gentrification"

Rajaukset: kansainväliset artikkelit, vertaisarvioidut lehdet, saatavilla verkossa, englanninkieliset

Haun ulkopuolelle jätin muut kuin tieteelliset artikkelit, kuten kirjat ja oppinnäytteet. Kohdistin haun vain englanninkielisiin vertaisarvioituihin tutkimusartikkeleihin, koska niissä voidaan ajatella olevan alan tuorein tutkimustieto. Tulokseksi sain 357 artikkelin tietuetta vuosilta 2005–2020 (15.3.2021). Vein kaikki tietueet RefWorks lähdeviitteiden hallintaohjelmistoon ja tarkistin ne poistaen kaikki useampaan kertaan esiintyvät hakutulokset. Seuraavaksi poistin lehtien kirjoitukset, jotka eivät olleet tutkimusartikkeleita, kuten kirjoittajaesittelyt tai lehden sisällön esittelyt, kirja-arviot ja lyhyet kommentaarit. Lisäksi poistin kaikki tietueet, jotka eivät sisältäneet abstraktia. Jäljelle jäi 268 tietuetta. Vein artikkelitietueet tämän jälkeen NVivo-ohjelmistoon, jossa sain tehtyä Excel-matriisin, josta ilmenee artikkelitietueiden kirjastotiedot, kuten kirjoittajat, julkaisuvuosi, otsikko ja lehti. Tämän tarkastelun avulla sain rakennettua yleisen ymmärryksen tutkimuskirjallisuudesta, sen ilmaantumisesta, keskeisistä julkaisukanavista ja tutkijoista. Omaksi tutkimussuuntaukseksi ekogentrifikaatio näyttää muodostuneen hieman yli kymmenen vuotta sitten ja viime vuosina keskustelu on lisääntynyt huomattavasti (kuva 1). Keskustelua käydään erityisesti yhteiskuntatieteellisen kaupunkitutkimuksen ja ympäristötutkimuksen lehdissä (kuva 2).

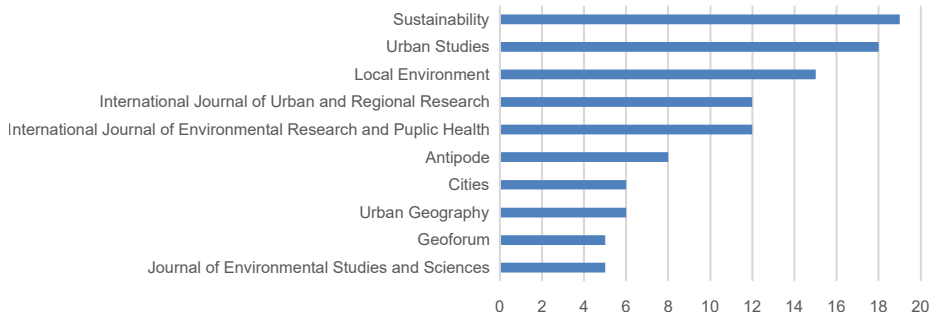
Aineiston muodostamisen seuraavassa vaiheessa tein saman haun kuin edellisessä vaiheessa, mutta lisäsin hakukriteeriksi, että artikkelin otsikon pitää sisältää joku hakusanoista. Tulokseksi sain 45 tietuetta vuosilta 2009–2020. Näistä poistin jälleen useampaan kertaan tulleet tietueet sekä muut kuin tutkimusartikkelit, jolloin jäljelle jäi 34 artikkelia. Tästä joukosta en ole tehnyt rajausta tutkimustyyppin pohjalta, vaan otokseen on valikoitu sekä empiirisiä että käsitteellisiä tutkimuksia. Tässä vaiheessa tarkastelin,

Kuva 1. Ekogentrifikaatiosta julkaistujen tutkimusartikkelien määrä (N = 268) on lisääntynyt huomattavasti vuosien 2006 ja 2020 välillä.

Figure 1. The publication of research articles dealing with eco-gentrification has increased significantly from 2006 to 2020 (N = 268).

¹ Valitsin hakuportaaliksi Tampereen yliopiston kirjaston Andor-hakukoneen, sillä se hakee aineistoa samanaikaisesti tuhansista CDI indeksin tietokannoista (Ex Libris Central Discovery Index). Mukana ovat tunnetuimmat tietokannat, kuten esimerkiksi Scopus, IngentaConnect, Web of Science, ProQuest Central, IBSS, Academic Search Ultimate, Sociological Abstracts, Taylor & Francis, DOAJ ja SAGE. Andorin käyttö on huomattavasti tehokkaampaa kuin yksittäisten tai muutamien valikoitujen tietokantojen käyttö ja se tavoittaa erittäin kattavasti englanninkielisen vertaisarvioidun tutkimuskirjallisuuden. Huuonona puolena on, että samoja tuloksia tulee eri tietokannoista, minkä vuoksi useaan kertaan tulleita tietueita pitää poistaa manuaalisesti hakutuloksista.

Kuva 2. Kymmenen yleisintä lehteä ekogentrifikaation alalla julkaisi yhteensä 106 artikkelia otoksen 268 artikkelista vuosien 2006–2020 välillä. Lehdissä julkaistaan erityisesti yhteiskuntatieteellistä kaupunkitutkimusta ja ympäristötutkimusta.

Figure 2. The ten most common journals in the field of eco-gentrification published 106 articles of the 268 articles included in the sample size. These journals publish social scientific urban studies and environmental research.

minkä tyyppisiä artikkeleja jäi otoksen ulkopuolelle. Nämä olivat pääasiassa samantyyppisiä tapaustutkimuksia kuin otokseen päätyneet tutkimukset sekä ekogentrifikaatiota sivuavia tutkimuksia. Artikkelin otsikossa ilmaistu jokin ekogentrifikaation alakäsite rajasi erittäin hyvin tutkimusaihetta. Tämä on oletettavasti tutkijoille myös tapa asemoida omaa tutkimustaan kyseiselle nousevalle tutkimuskentälle. Näin ollen otokseeni sisältyi varsin hyvin juuri kyseistä tutkimusongelmaa käsittelevät tutkimukset sekä alan keskeiset tutkijat. Tallensin tietokoneelle nämä 34 artikkelia tarkempaa analyysia varten. Artikkeleista suurin osa oli sekä tilastollisia että laadullisia tapaustutkimuksia. Näistä amerikkalaisiin tapauksiin perehdyttiin 22:ssa, eurooppalaisiin kuudessa, aasialaiseen tapaukseen yhdessä, yhdessä vertailtiin aasialaista ja eurooppalaista tapausta, kaksi tutkimusta oli käsitteellisempiä tarkasteluja, yksi oli kirjallisuuskatsaus ja yhdessä tarkasteltiin elokuvia. Olen luokitellut tarkemman analyysin kohteeksi valitsemani 34 artikkelia julkaisun keskeisimmän tarkastelun kohteen mukaan (taulukko 1). Kaikki artikkelit löytyvät myös lähdeluettelosta.

Aineiston analyysi eteni seuraavasti. Luin artikkeleja kysyen niiltä, miten artikkelissa määritellään ekogentrifikaatio, minkä tyyppinen tutkimus on (käsitteet, teoria, aineistot ja menetelmät), miten erilaistumisen dynamiikka artikkelissa ymmärretään ja mitä asialle pitäisi tehdä. Alleviivasin artikkeleja PDF-selaimessa, täytin aineistolta kysyttäviä vastauksia analyysitaulukkoon sekä tein artikkeleista muistutpanoja. Tämän jälkeen aloin tekemään alleviivauksista, analyysitaulukon vastauksista ja muistutpanoista synteesejä sekä etsimään eroja seuraavien analyttisten kysymysten avulla: i) millaisia muotoja ekogentrifikaatiolla on, ii) miten kestävyysmurros vaikuttaa alueellisen erilaistumisen dynamiikkaan, iii) miten ekogentrifikaatioon pitäisi puuttua? Tämän tarkastelun avulla pyrin ymmärtämään, miten kaupunkien kestävyysmurros mahdollisesti vaikuttaa alueelliseen erilaistumiseen.

Aloitan tulosten raportoinnin kuvailemalla ensin erilaisia ekogentrifikaation muotoja. Useimmat artikkelit olivat selkeästi määriteltyjä tapaustutkimuksia, joita oli varsin helppo tyyppitellä tarkastelun kohteena olevien ekogentrifikaation eri muotojen perusteella. Useissa artikkeleissa käytiin myös perusteellista käsitteellistä keskustelua, joka yhdisti tutkimuksen ekogentrifikaation muihin ilmenemismuotoihin. Ekogentrifikaation eri muotojen tyyppittelyn jälkeen tarkastelen kestävyysmurroksesta seuraavaa alueellisen erilaistumisen dynamiikkaa. Tämän jälkeen kuvaan tutkimuskirjallisuudessa esiteltyjä ratkaisuja ja politiikkasuosituksia. Viimeisessä luvussa esitän kysymyksiä jatkotutkimukselle sekä herättelen tutkijoita kiinnittämään tarkempaa huomiota kestävyysmurroksen sosiaalisiin vaikutuksiin. Tutkimuksellinen tavoitteeni on avata keskustelua suomalaiselle tutkimuskentälle kaupunkien kestävyystoimien sudenkuopista sekä lisätä tietoa ekohyvinvointivaltion kehittämiseksi.

Taulukko 1. Tarkemman analyysin kohteeksi valitut 34 artikkelia luokiteltuna tutkimuksen keskeisimmän tarkastelun kohteen mukaan.

Table 1. The 34 articles under analysis categorised by their key research focus.

Tarkastelun kohde	Julkaisu
Kaupunkien viherryttäminen	Dooling (2009), Anguelovski ym. (2018), Braswell (2018), Immergluck & Balan (2018), Maantay & Maroko, (2018), Rigolon & Németh (2018), Rigolon ym. (2019), Harris ym. (2020a), Harris ym. (2020b), Maia ym. (2020), Rigolon & Németh (2020)
Teollisuusalueiden elävöittäminen	Pearsall (2010), Eckerd (2011), Curran & Hamilton (2012), Pearsell (2012), Sandberg (2014), Kern (2015), Black & Richards (2020), Goossens ym. (2020)
Alueen ilmastoiresilienssi	Keenan ym. (2018), Aune ym. (2020), de Koning & Filatova (2020), Shokry ym. (2020)
Kestävä kaupunki uudistus	Checker (2011), Bouzarovski ym. (2018), Doherty (2018), Rice ym. (2019), Blok (2020), Ling, Hung ym. (2020), Yazar ym. (2020)
Kirjallisuus, käsitteet ja elokuvat	Pearsall & Anguelovski (2016), Anguelovski ym. (2019), Harper (2020), Krings & Schusler (2020)

Ekogentrifikaation muotoja

Kaupunkien viherryttäminen (urban greening)

Iso osa kirjallisuudesta keskittyy kaupungin viherryttämiseen erilaisten puistojen, viherkäytävien ja puutarhojen avulla. Kestävyyssmurrokseen viheralueet kytkeytyvät siten, että kaupunkien kestävyysstrategioissa tärkeänä kestävyystoimena painotetaan kaupunkivihreän lisäämistä. Viheralueiden on tutkimuksissa todettu parantavan kaupunkilaisten hyvinvointia, mielenterveyttä, seurallisuutta sekä alueen myönteistä identiteettiä. Ne myös lisäävät biodiversiteettiä, tasaavat lämpötilavaihteluja ja vähentävät ilmansaasteita (esim. Anguelovski ym. 2018, 459). Viheralueiden hyödyt eivät kuitenkaan jakaannu tasaisesti (esim. Dooling 2009). Anguelovski ja kumppanit (2018, 464) tarkastelivat Barcelonan viherryttämisen sosiaalisia vaikutuksia ja havaitsivat, että uusien puistojen lähellä korkeasti koulutettujen asukkaiden osuus lisääntyi, yksinasuvien yli 65-vuotiaiden määrä väheni ja kotitalouksien tulot nousivat. Puistot lisäsivät gentrifikaatiota erityisesti keskustan läheisillä huonokuntoisilla alueilla, kun taas tiiviillä ja huonomaineisilla asuinalueilla muutosta ei tapahtunut. Flickr-palvelussa julkaistujen valokuvien pohjalta tehdyssä jatkotutkimuksessa tutkijat havaitsivat, että gentrifioituissa puistoissa kuvattiin enemmän arkkitehtuuria ja taidetta, kun taas ei-gentrifioituissa puistoissa kuvattiin kulttuurisia ja sosiaalisia aktiviteetteja (Maia ym. 2020).

Tehtaiden jälkeensä jättämää teollisen ajan infrastruktuuria ja maisemaa halutaan myös käyttää hyväksi jälkiteollisen kaupungin kehittämisessä (esim. Sandberg 2014). Yhdysvalloissa vanhoja rautateitä on muutettu viherkäytäväksi muun muassa Atlantassa (Immergluck & Balan 2018), Chicagossa (Harris ym. 2020a; Harris ym. 2020b) ja New Yorkissa (Black & Richards 2020; Rice ym. 2020). Usein käytetty esimerkki ekogentrifikaatiosta on New Yorkin High Line eli viherkäytäväksi muutettu korotettu rautatie. Sen tavoitteena oli elävöittää huonokuntoista aluetta ja piristää alueen asukkaita, mutta siitä tulikin erityisesti hyvätuloisten kaupunkilaisten ekologinen palvelu. Black ja Richards (2020) havaitsivat, että viherkäytävän välittömässä läheisyydessä asuntojen hinnat nousivat huomattavasti, kun alueen kiinnostavuus nousi kiinteistösijoittajien silmissä. Myös isot yhtiöt, kuten Google, Facebook ja Twitter avasivat toimistoja sen varrelle, mikä taas toi alueelle entistä enemmän hyvätuloisia ihmisiä ja heitä palvelevia kalliita palveluita. Yhteisön aloitteesta lähtenyt hanke on ollut menestys kiinteistösijoittajille, kaupunkikehittäjille ja turismille, mutta pettymys paikallisille asukkaille.

Kaupungin viherryttämisen vaikutukset voivat toisinaan olla päinvastaiset kuin mitä tavoiteltiin. Näin voi käydä, jos esimerkiksi elävöittämisen seurauksena pienituloiset asukkaat joutuvatkin muuttamaan alueelta pois uusien varakkaiden asukkaiden tieltä (Maantay & Maroko 2018, 13). Maantay ja Maroko (2018) tarkastelivat Brooklynissa sijaitsevia yhteisöviljelmiä, joita oli perustettu runsaasti pienituloisten asuinalueiden tyhjiille tonteille. He havaitsivat, että jopa asukaslähtöisillä yhteisöviljelmillä on yhteys asukasrakenteen tulotason muutokselle. Samankaltaisiin tuloksiin päätyi myös St. Louisin yhteisöviljelmien sosiaalisia vaikutuksia tutkinut Braswell (2018). Yhteisölähtöiset hankkeet voivat voimaannuttaa yhteisöä, mutta niiden tuomaa elävyyttä käytetään mielellään kaupunkikehittämisen tarpeisiin mikä saattaakin kääntyä yhteisöä vastaan.

Teollisuusalueiden elävöittäminen (brownfield redevelopment)

Ydinkaupungin tuntumasta käyttämättömäksi jääneiden teollisuusalueiden puhdistamista ja elävöittämistä perustellaan usein kestävyystoimena ja olennaisena osana kestävyysmurrosta (Eckerd 2011; ks. myös While ym. 2004). Esimerkiksi New Yorkin kestävyysstrategia (PlaNYC) painotti teollisuusalueiden puhdistamista ja elävöittämistä korkean tason asuntorakentamisen avulla (Pearsall 2010, 883). Teollisuusalueiden elävöittäminen nostaa maan ja kiinteistöjen hintoja. Erityisen haavoittuvia nouseville elinkustannuksille ovat vanhuksat, pienituloiset ja vähemmistöt. New Yorkin kohonneet hinnat ovat saaneet hyvätuloiset asukkaat muuttamaan hieman halvemmille elävöitetuille teollisuusalueille, jotka kuitenkin ovat Manhattanin läheisyydessä, vedenrannassa ja joilla on kiinnostavaa historiallista arkkitehtuuria (Pearsall 2010; 2012; Curran & Hamilton 2012). Elävöittämisskohteiden läheisyydessä taas on tapahtunut asukasrakenteen sosiaalista muutosta ja kiinteistöjen hintojen nousua. Myös palvelut ovat vaihtuneet vastamaan uusia asukkaita.

Kern (2015) huomasi, että Torontossa sijaitsevan teollisuusalueen uudelleen brändäämisen yhteydessä alueella pitkään asuneita asukkaita alettiin leimata saastuneiksi. Alueelle alkoi tulla ympäristöystävällisiä tuotteita myyviä yrityksiä, yhteisöviljelijöiden markkinat, pyöriteitä entisille ratakiskoille, kasvisravintoloita ja joogasaleja. Pornokaupat, työmaaruokat ja halpaliikkeit vääntivät. Alueen työväenluokkainen väestö ja seksityöläiset nähtiin saastuneen menneisyyden symbolina, kun taas uudet palvelut ja asukkaat edustivat terveyttä ja puhtautta. Puhtauden ja terveyden tuotteistaminen ja yksilöllistäminen toimi ulossulkemisen välineenä. Samaan tapaan Belgian Ghentissä työläisten alue, Brugse Poort, gentrifioitui kun luovan luokan edustajat alkoivat vapaaehtoistyöllään elävöittää aluetta muun muassa istuttamalla kasveja kaduille, sulkemalla katuja autoilta ja parantamalla kevyen liikenteen väyliä (Goossens ym. 2020, 568). Uudet asukkaat olivat verkostoituneita ja osasivat hyödyntää pyrkimyksissään monenlaisia keinoja, minkä vuoksi he saivat helposti aloitteensa läpi. Alue alkoi muuttua alkuperäisille asukkaalle vieraksi. Tutkimus osoittaa, että elävöittämisestä seurannut gentrifikaatio voi johtaa materiaalsen häätämisen lisäksi myös symboliseen paikan tunteen menettämiseen (Goossens ym. 2020, 568).

Alueen ilmastosilienssi (climate resilience)

Ilmastonmuutos ja ympäristöuhat koettelevat alueita epätasaisesti. Hyvätuloiset ihmiset voivat maksaa korkeampaa hintaa sään ja ilmaston vaihteluita sietävistä alueista ja kiinteistöistä, mikä taas voi aiheuttaa gentrifikaatiota. Esimerkiksi maan korkeus merenpinnasta, varjoa ja tuulenvirettä tarjoava tontti, puhdas ilma, puhdas juomavesi, geologisesti vakaa maaperä, luonnon monimuotoisuus tai ilmastonvaihteluita sietävät rakennusmateriaalit vaikuttavat maan ja kiinteistöjen hinnoitteluun. Kaupunkeja koettelevat ilmastonmuutoksen vaikutukset eivät ole niin raskaita varakkaille ihmisille, koska heillä on enemmän mahdollisuuksia valita asuinpaikkansa. Floridan kiinteistöjen hintojen ja tulva-

altiuden yhteyttä tutkineet Keenan ja kumppanit (2018) havaitsivat, että maanpinnan korkeus vaikutti hintaan positiivisesti ja vastaavasti tulva-alttiut negatiivisesti. De Koning ja Filatova (2020) tutkivat tulvista kärsineiden Etelä-Carolinan Beaufortin ja Greenvilleen kaupunkien myyjien ja ostajien arvioimien riskien vaikutuksia kiinteistöjen hintoihin. He havaitsivat, että varakkaat asukkaat muuttavat pois tulva-alttiilta alueilta ja köyhemmät asukkaat jäävät riskialttiille alueille. Kummassakin kaupungissa köyhyys lisääntyi tulvien seurauksena (de Koning & Filatova 2020). Shokry tutkijakollegoineen (2020) taas tutki Philadelphian hulevesien hallintaa ja resilienssin infrastruktuurin sosiaalisia vaikutuksia. Heidän mukaansa ilmastoresilienssi infrastruktuuri hyödyttää erityisesti varakkaita asukkaita, kun tietyistä alueista tulee infrastruktuuriin panostamisen ansiosta houkuttelevimpia ja turvallisempia. New Orleansia vuonna 2005 koetelleen hurrikaani Katrinnan seurauksena 70 prosenttia kiinteistöistä kärsi tulvavahingoista, mutta hurrikaanin jälkeen väestön tulotaso nousi ja kaupungin talous kasvoi (Aune ym. 2020), toisin kuin voisi kuvitella. Yritykset saivat halpaa lainaa ja valtio tuki runsaasti jälleenrakennusta. Rahat eivät kuitenkaan jakaantuneet tasaisesti, vaan asukkaat vaihtuivat niihin, jotka pystyivät maksamaan uudesta ja paremmasta asumisesta. Ympäristötuho sai aikaan talouskasvua, mutta se tapahtui vaihtamalla pienituloisia asukkaita varakkaampiin (Aune ym. 2020, 7).

Kestävä kaupunki uudistus (sustainable regeneration)

Kestävyyssnäkökulmien korostuminen asumisvalinnoissa sekä kiinteistösijoittajien kestävyystoimet voivat myös aiheuttaa gentrifikaatiota. Esimerkiksi rakennusten energiansäästöremonttien tai ilmastoresilienssiä parantavien korjausten yhteydessä asukaskanta voi vaihtua entistä varakkaampiin (Bouzarovski ym. 2018; Yazar ym. 2020). Bouzarovskin ja kumppaneiden (2018) tutkimuksessa Puolan Gdanskissa kaupunginhallinto sai EU-rahoitusta asuinalueen kestävyuden parantamiseksi, mutta rakennuskannan remontoiminen johti vuokrien nousuun ja pienituloisten asukkaiden poistumiseen alueelta. Kun varakkaat ihmiset muuttavat ydinkaupunkiin vähähiilisen elämäntavan mahdollistavien palveluiden piiriin, pienituloisemmat kaupunkilaiset joutuvat muuttamaan entistä syrjemmille ja huonomaisemmille alueille (Rice ym. 2020). Rican ja kumppaneiden (2020, 149) mukaan melkein jokaisen amerikkalaisen kaupungin ilmastosuunnitelmassa pyritään lisäämään kävelyä, pyöräilyä ja julkista liikennettä sekä tiivistämään kaupunkia. Kaupungin elävöittäminen ympäristön laatuun ja asumisen tasoon panostamalla houkuttelee ydinkaupunkiin vähähiilisesti asuvia mutta kuitenkin paljon kuluttavia hyvätuloisia asukkaita (Rice ym. 2020, 160).

Kestävyyssmurros ja alueellisen erilaistumisen dynamiikka

Kestävyysoimiin sijoittamalla voidaan houkuttaa kaupunkiin hyvätuloisia asukkaita, korkean tuottavuuden yrityksiä ja turisteja. Tätä kautta kaupunki voi saada lisää verotuloja ja kiinteistösijoittajat korkeampia tuottoja. Edellä esitetty New Yorkin High Line kuvaa hyvin, miten kansalaisliikkeen aloite muuttaa ränsistyneen alueen läpi kulkenut rautatie viherkäytäväksi saikin kiinteistöjen ja asumisen hinnan lähtemään rajuun nousuun (Rice ym. 2020; Black & Richards 2020). Anguelovski ryhmineen (2019, 1065–1066) muotoilevat Smithin maankorkoeron pohjalta teorian vihreästä korkoerosta (*green gap theory*). Tällä he tarkoittavat, että kaupunkiorganisaatiot, sijoittajat ja varakkaat kaupunkilaiset voivat kestävyystoimien myötävaikutuksella kasvattaa kiinteistöjen potentiaalisia tuotto-odotuksia. Usein kestävyystoimien argumentoidaan palvelevan kaikkia kaupunkilaisia, mutta julkiset investoinnit puistoihin ja julkiseen liikenteeseen hyödyttävät kuitenkin usein erityisesti kaupunkien hyvätuloisia asukkaita (Keenan ym. 2018; Harris ym. 2020a). Julkisista varoista tuettujen uudistusten tavoitteena on myös usein muuttaa ränsistynyt tai kehityksessä paitsioon jäänyt alue varakkaiden alueeksi, mikä taas voi johtaa pienituloisten asukkaiden

häättämiseen (Kern 2014; Bouzarovski ym. 2018; Yazar 2020). Useat ekogentrifikaation tutkijat toteavat, että kaupunkien kestävyystoimet esittäytyvät epäpoliittisina, vaikka niiden pohjalla voi olla hyvinkin selvä tavoite vaihtaa alueen asukkaita varakkaampiin (esim. Checker 2011; Anguelovski ym. 2019). Kestävyystoimia ohjaa usein taloudelliset tavoitteet. Näin ollen kaupunkien kestävyysmurros on pohjimmiltaan poliittista toimintaa, millä on myös moninaisia sosiaalisia vaikutuksia.

Kestävyysmurros voi vaikuttaa kaupunkilaisten väliseen dynamiikkaan. Yhdessäkään artikkelissa ei kuitenkaan kiistetä kestävyystoimien tarpeellisuutta. Päinvastoin. Esimerkiksi viheralueiden lisääminen on täysin perusteltua, sillä niiden on todettu lisäävän liiketoimintaa, kaupunkilaisten fyysistä ja sosiaalista aktiivisuutta, yhteisön hyvinvointia sekä vähentävän rikollisuutta (Harris ym. 2020b, 934). Tutkijoiden mukaan ongelma on kestävyystoimien aiheuttama eriarvoistuminen. Uusista viheralueista voi esimerkiksi tulla toisia asukasryhmiä ulossulkevia tiloja tai vihreitä ”muureja” erilaisten yhteisöjen välille. Jos asuinalueen asukasryhmien kesken muodostuu konflikteja, heikommassa asemassa olevat asukkaat voivat alkaa vältellä muita asukkaita, vaikka se olisi sosiaalisesti kirjavalla alueella hyvinkin vaikeaa. Harris ja kumppanit (2020b, 936) kuvaavat kuinka gentrifioituvan alueen uudet valkoihoiset asukkaat ryhtyivät ilmoittamaan viranomaisille tummaihoisten nuorten kokoontumisista ja näin omimaan viherkäytävää omalle viiteryhmälleen. Hollannin Brugse Poortissa taas oli alueen asukkaiden mielestä käynnissä ”luovan luokan” tilan valtaus, mikä vähensi heidän asuinalueitaan kohtaan tuntemaa kiintymystä (Goossens ym. 2020). Luovan luokan edustajat voivat kuitenkin tuoda mukanaan myös uusia yhteisöllisiä toimintatapoja, joista hyötyvät alueen muutkin asukkaat (esim. Kern 2015; Goossens ym. 2020). Curranin ja Hamiltonin (2012) tutkimuksessa Brooklynin Greenpointin teollisuusalueelle muuttaneet varakkaat asukkaat liittoutuivat ympäristö- ja asukasaktivistien kanssa ajaakseen ympäristön parannuksia sekä puolustaakseen alueen pitkäaikaisten asukkaiden oikeuksia.

Tutkijat kutsuvat kestävyysparadoksiksi ilmiötä, jossa kestävyystoimet tuottavatkin päinvastaisia vaikutuksia kuin niillä tavoiteltiin (Anguelovski ym. 2018; Rice ym. 2020). Pienituloisten asukkaiden elintilan kapenemiseen johtavat kestävyystoimet ovat ilmeisiä kestävä kehityksen sosiaalisia tavoitteita vastaan olevia seurauksia. Nurinkurisia ekologisia seurauksia taas syntyy, kun kestäviä kulutusvalintoja arvostavat hyvätuloiset ihmiset muuttavat keskustaan. Paradoksaalisesti kaupungin kasvihuonepäästöt kuitenkin lisääntyvät, koska kestävästä kulutuksesta huolimatta hyvätuloiset kaupunkilaiset kuluttavat enemmän kuin alueella ennen asuneet pienituloiset (Rice ym. 2020, 160). Anguelovskin ja kollegoiden (2018, 463) mukaan kestävyystoimista eivät hyödykkään ne kaupunkilaiset, jotka ovat kaikista eniten kärsineet ympäristöongelmista.

Kestävyysmurroksen sosiaaliset vaikutukset voivat ilmetä alueellisesti monella eri tasolla. Yksittäiset ihmiset ja perheet voivat joutua muuttamaan pois tai heidän pitää keksiä keinoja säilyttää kotinsa asumisen hinnan noustessa ja alueen muuttuessa kulttuurisesti. Tarkastelemani kirjallisuus ei kuitenkaan kerro, mihin hädetyt asukkaat muuttavat ja onko toisaalla kaupungissa havaittavissa kestävyystoimista aiheutuvaa asuinalueiden eriytymistä. Muutosta voi tapahtua myös laajemmassa skaalassa, kun isompia alueita, kuten esimerkiksi entisiä teollisuusalueita tai huonokuntoisia asuinalueita elävöitetään (Curran & Hamilton 2012). Tällä tasolla hädetyksi voivat joutua kokonaiset asukasryhmät tai vanhaa kulttuuria edustavat yritykset (Kern 2015; Goossens ym. 2020). Tähän tasoon liittyy myös uudisgentrifikaatio, mitä voi olla esimerkiksi sellaisen teollisuusalueen elävöittäminen, jossa ei ole sillä hetkellä juurikaan asukkaita tai yrityksiä (Blok 2020, 2808). Tällöin kyse ei ole niinkään ihmisten häättämisestä vaan pienituloisten kaupunkilaisten ja pienemmän tuoton omaavien yritysten alueellisesta ulossulkemisesta. Kestävyysmurroksen vaikutukset näkyvät paikallisesti, mutta ne kytkeytyvät globaaleihin prosesseihin, kuten Blok (2020) huomauttaa. Kun länsimaissa rakennetaan ”kestäviä” kaupunkeja, niin köyhissä maissa kaivetaan mineraaleja ja tuotetaan komponentteja hyvin vaarallisissa olosuhteissa länsimaiden kaupunkilaisille. Globaalissa skaalassa rikkaan pohjolan kestävyysponnistelut

voivat ulkoistaa ympäristöongelmia köyhiin maihin ja tehdä rikkaiden maiden hyvätuloisista kaupunkilaisista ilmastomuutoksen voittajia (Blok 2020; Krings & Schusler 2020).

Miten ekogentrifikaation pitäisi puuttua?

Ekogentrifikaation tutkijat ovat osoittaneet kaupunkien kestävyyspolitiikan vaikeuden yhdistää ekologiset, sosiaaliset ja taloudelliset tavoitteet (esim. Anguelovski ym. 2019; Krings & Schusler 2020). Tutkijoiden isoin huoli kohdistuu asuntopolitiikkaan. Kestävyystoimet nostavat alueiden ja kiinteistöjen hintoja, jolloin pienituloisten mahdollisuudet asua alueella vaikeutuvat tai käyvät mahdottomaksi. Ekologisista syistä johtuvaa gentrifikaatiota on kuitenkin mahdollista hidastaa asuntopolitiikan keinoin. Yhdysvaltalaiset tutkijat suosittavat, että samalla kun tehdään panostuksia ympäristöön, pitäisi lisätä kohtuuhintaista asumista (Maantay & Maroko 2018; Rigolon ym. 2019; Rigolon & Németh 2018; Rigolon & Németh 2020). Kohtuuhintaista asumista voi kuitenkin olla vaikea lisätä enää sitten, kun kiinteistöjen hinnat ovat lähteneet nousuun. Immergluck ja Balan (2018) huomauttavat, että isojen kestävyys Hankkeiden suunnittelussa pitäisi miettiä yhteisöllisiä vaikutuksia ja pitää kohtuuhintainen asuminen alusta alkaen mukana suunnittelussa. Tutkijat ovat myös esittäneet, että kaupungin viranomaiset voisivat hidastaa gentrifikaatiota riittävien asumistukien, vuokratarkonrollin ja häätösuojan avulla sekä korvaamalla hädätettyjen asukkaiden muuttamisesta aiheutuvat kulut riittävän avokätisesti (esim. Dooling 2009; Pearsall 2010; 2012). Vuokrataloyhtiöille taas voitaisiin myöntää verovähennyksiä, jos ne pitävät vuokrat alhaisina (Immergluck & Balan 2018). Harris kollegoineen (2020b) huomauttaa, että myös kohtuuhintaiset liiketilat ovat tärkeitä gentrifikaation hidastamisessa.

Tutkimusartikkeleissa annetaan myös suosituksia kaupunkien viherryttämispolitiikkaan. Curran ja Hamilton (2012) esittivät paljon viitatuun ajatuksen ”riittävän vihreästä” (*just green enough*), jonka mukaan teollisuusalueiden elävöittämisen ja kaupungin viherryttämisen pitäisi vastata yhteisön tarpeisiin ja olla vain sen mittaisia, että gentrifikaatioprosessi ei käynnistyisi. Näin alueen asukkaat ja yrittäjät voisivat pysyä alueella. Rigolonin ja kollegoiden (2019, 21–22) mukaan tästä voi kuitenkin saada sen käsityksen, että pienituloisten kaupunkilaisten pitäisi tyytyä vähemmän vihreään ja puhtaaseen ympäristöön. Ajatus ”riittävän vihreästä” peräänkuuluttaa pienten yhteisöpuistojen perustamisen tärkeyttä, mutta tutkimusten mukaan nämäkin saattavat aiheuttaa gentrifikaatiota (Braswell 2018; Maantay & Maroko 2018). Rigolon ja Németh (2020) huomauttavat, että kaikki kaupungin viherryttämistoimet eivät käynnistä gentrifikaatiota, mutta erityisesti uusien isojen viherkäytävien varrella muutokset voivat olla isoja. Tästä syystä Black ja Richards (2020) esittävät, että kannattaisi ensin kunnostaa ja parantaa olemassa olevia viheralueita ennen kuin aletaan rakentaa uusia. Rigolonin ja kollegoiden (2019) ohje on, että kaupungin viheralueiden suunnitteluun pitäisi olla yhteisölähtöistä ja osallistavaa ja sen tulisi pyrkiä ”oikeudenmukaiseen viherryttämiseen” (*equitable greening*), millä he tarkoittavat haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten ja pitkäaikaisten asukkaiden etujen turvaamista.

Ekogentrifikaatiolla on monia vaikutuksia yhteisöjen toiminnalle. Kestävyysmurros voi myös avata mahdollisuuksia uudelleenlaistulle yhteistyölle. Uudet asukkaat voivat alkaa puolustaa alueen monimuotoisuutta ja he voivat tuoda mukanaan kaikkia asukkaita palvelevaa yhteisöllistä toimintaa (Curran & Hamilton 2012; Kern 2015). Tutkijoiden mukaan paikalliset asukkaat ja yhdistykset pitäisi osallistaa alusta alkaen mukaan kehittämishankkeisiin (Harris ym. 2020b, 956; Pearsall & Anguelovski 2016; Rigolon ym. 2019). Goossens ja muut (2020) kirjoittavat, että viranomaisten pitäisi kuitenkin kantaa lopullinen vastuu kestävyystoimista, eikä luovuttaa sitä yhdistyksille. Vaikka yhdistykset käyttäisivät osallistavaa toimintatapaa, ne voivat silti ajaa oman viiterühmänsä etua (Goossens ym. 2020, 568–569). Viranomaisten pitäisi myös käydä asukkaiden kanssa keskustelua siitä, minkälaista kehittämistä ylipäätään toivotaan (Goossens ym. 2020). Harris kumppaneineen (2020a, 10) muistuttaa, että kirjavat ja moniääniset alueet

alkavat gentrifikaation seurauksena helposti muuttua monotonisiksi keskiluokkaisten valkoisten alueiksi. Uusille asukkaille kannattaisi heidän mukaansa järjestää koulutusta paikallisista tavoista, kuten esimerkiksi graffitien lukutaidosta. Viranomaisten taas pitäisi turvata, että julkiset tilat tarjoavat osallisuutta värillisille nuorille alueen asukasrakenteen muuttuessa valkoisemmaksi (Harris ym. 2020a). Maia ja tutkijakollegat (2020) esittävät, että viheralueiden kehittämisen pitäisi estetiikan sijaan priorisoida paikallista kulttuurista identiteettiä vahvistavia elementtejä. Ricen ja muiden (2020, 161) mukaan uusille hyvätuloisille asukkaille pitää selittää, että heidän tahattomilla toimillaan on sosiaalisia seurauksia. On myös tärkeää tiedostaa, että erilaisia asukaslähtöisiä hankkeita käytetään mielellään hyväksi kaupunkikehityksen taloudellisten intressien ajamiseksi (Braswell 2018; Black & Richards 2020).

Johtopäätökset

Tässä artikkelissa olen kartoittanut ja esitellyt nousevaa ekogentrifikaation tutkimusta sekä tutkimuskentän keskeisiä käsitteellisiä keskusteluja. Lisäksi olen syntetisoinut tutkimusten tuloksia. Kysyin, miten kaupunkien kestävyysmurros mahdollisesti vaikuttaa alueelliseen erilaistumiseen. Ekogentrifikaation tutkimus osoittaa, että kestävyysmurros voi monesti palvella erityisesti kaupungin hyväosaista väestönosaa. Monet kestävyystoimet kohdistuvat suoraan hyvätuloisten asuttamille alueille tai vaihtoehtoisesti kestävyystoimet nostavat asumisen hintaa niin, että pienituloiset asukkaat joutuvat muuttamaan alueelta pois. Kirjallisuus ei kuitenkaan kerro, onko kestävyysmurros heikentänyt koko kaupungin tasolla pienituloisten asukkaiden asuinpaikan sijainteja, palveluiden saavutettavuutta tai asuinympäristön ominaisuuksia. Tähän kysymykseen yksittäisiin asuinalueisiin keskittyvät tapaustutkimukset eivät pysty vastaamaan. Kirjallisuuskatsaukseni sisältyvissä tutkimuksissa tutkijat ovat tarkastelleet erityisesti kohteita, joissa kestävyystoimista seuraa kielteisiä sosiaalisia vaikutuksia. On kuitenkin todennäköistä, että myös toisenlaisia tapauksia on olemassa. Ekogentrifikaation käsitteellä ei tavoiteta myönteisiä esimerkkejä. Kuitenkin tämä tuore tutkimussuuntaus on osoittanut ajankohtaisuutensa ja tarpeellisuutensa. Ekogentrifikaation käsite auttaa tunnistamaan kaupunkien kestävyysmurroksen sosiaalisia vaikutuksia. Taulukossa 2 tiivistän kirjallisuuskatsauksen keskeiset tulokset.

Ekogentrifikaatio on varsin provokatiivinen termi, joka saattaa ärsyttää monia. Harva tulee ajatelleeksi alueen edellisiä asukkaita tai kaupungin sosiaalista kehitystä valitessaan viihtyisää asuinpaikkaa. Provokatiivisuus on myös tämän kirjallisuuden yksi tarkoitus: se pyrkii tekemään näkyväksi varakkaiden ihmisten asumisvalintojen seurauksia (Dooling 2009; Rice ym. 2020, 161). Kestävyystoimien hyödyt eivät jakaudu kaupungissa tasaisesti. Vaikka kirjallisuus esittää kriittisiä huomioita kestävyystoimien vaikutuksista, se ei kyseenalaista kestävyysmurroksen tarpeellisuutta. Sen sijaan tutkijat kuuluttavat kestävyystoimien sosiaalisen oikeudenmukaisuuden perään. Tutkimus on pystynyt osoittamaan, että kaupunkien kestävyysmurros on poliittisesti ladattu prosessi ja monesti kaupungit tekevät kestävyystoimia taloudellisten motiivien ohjaamina. Vaikka usein kestävyystoimet ovat hyväntahtoista työtä laiminlyötyjen alueiden ja haavoittuvien asukasryhmien elinolojen parantamiseksi, toisinaan näidenkin vaikutukset kääntyvät pääläelleen. Kestävyystoimet voivat palvella muita ihmisiä kuin niiden piti ja voivat joskus jopa vaikeuttaa entisestään haavoittuvien asukasryhmien elämää.

Ekogentrifikaation tarkastelu avaa uusia näkymiä myös suomalaiselle tutkimuskentälle. Tarvitsemme Suomessa empiiristä tietoa ja käsitteellisiä apuvälineitä, jotta kiireesti kaivattu kestävyysmurros olisi ekologisesti tehokas ja sosiaalisesti oikeudenmukainen. Kansainvälisen tutkimuskirjallisuuden vertailu suomalaiseen kontekstiin on kuitenkin hankalaa sillä Amerikan ja Euroopan isot kaupungit ovat ennestään sosiaalisesti jakaantuneempia kuin suomalaiset kaupungit. Kestävyystoimien sosiaalisia vaikutuksia havaitaan kuitenkin myös Suomessa. Suomen isot kaupungit hakevat maailmalta vaikutteita, joiden avulla pyritään

Taulukko 2. Kestävyysmurros ja kestävyystoimet vaikuttavat alueiden erilaistumisen dynamiikkaan, minkä vuoksi tutkijat ovat esittäneet politiikkasuosituksia.

Table 2. Sustainability transition and sustainable urban development measures affect residential differentiation and thus researchers have made policy recommendations.

Kestävyystoimi	Erilaistumisen dynamiikka	Politiikkasuositukset
Kaupunkien viherryttäminen: uudet viheralueet, puistot ja yhteisöviljelmät	Viherryttämistoimet vetävät puoleensa varakkaita kaupunkilaisia, nostavat kiinteistöjen hintoja ja pienituloisten kaupunkilaisten mahdollisuus asua alueella voi kaventua.	Viheralueiden kehittämisen tulee lähteä asukkaiden tarpeista. Isompien kohteiden suunnittelussa tulisi huomioida kohtuuhintainen asuminen ja heikommassa asemassa olevien oikeuksien turvaaminen.
Teollisuusalueiden elävöittäminen: maa-alueiden puhdistaminen, kiinteistöjen saneeraus asumiseen ja uudisrakennusten rakentaminen	Hyviltä paikoilta vapautuvia teollisuusalueita muutetaan uusiksi kestäviksi asuinalueiksi. Uudistusten tieltä joutuu usein väistymään yrittäjät, taiteilijat ja vanhat asukkaat. Uudet ja saneeratut kiinteistöt suunnataan varakkaille.	Kohtuuhintaisista asunnoista ja liiketiloista tulee huolehtia. Alueen uusille asukkaille voi järjestää koulutusta paikallisten tapoja ymmärtämiseksi. Uusien ja vanhojen asukkaiden välinen yhteistyö on suotavaa.
Alueen ilmastoiresilienssi: ilmastouhkilta suojautuminen, panostukset kiinteistöihin, hulevesien ja tulvien hallintaan	Alueelliset vastatoimet muuttuvia ilmasto- ja ympäristöoloja kohtaan ovat kalliita. Pienituloisilla ei ole varaa maksaa vastatoimista, jolloin he voivat jäädä alttiimmiksi ilmastonmuutoksen vaikutuksille.	Panostukset ilmastonmuutokseen sopeutumiseen tulisi kohdistaa oikeudenmukaisesti. Koko kaupunkia pitää suojata ilmastonmuutoksen vaikutuksilta ja haavoittuvassa asemassa oleville pitää korvata ympäristötuhoista aiheutuvat kärsimykset.
Kestävä kaupunki uudistus: täydennysrakentaminen, kiinteistöjen energiaremontit, panostukset kevyeen ja julkiseen liikenteeseen	Ydinkaupunkien julkisia tiloja, palveluita ja julkista liikennettä kehitetään hyvätulaisia asukkaita varten. Asumisen hinta nousee, palvelut vaihtuvat ja asuinalueen identiteetti muuttuu. Pienituloiset asukkaat muuttavat syrjäisemmille ja huonokuntoisemmille alueille.	Ydinkaupunkiin tulee kohdistaa kohtuuhintaisia asumista tai muuten säädellä hintojen nousua. Asukkailta pitää kysyä, minkälaisia kaupunkia he haluavat.

houkuttelemaan hyvätulaisia asukkaita, turisteja ja yrityksiä. Esimerkiksi Tampereen keskustaa on kehitetty runsaasti kestävyyspuheeseen tukeutuen (esim. Jokinen ym. 2018; Wallin ym. 2018). Suomalaisetkin arvostavat entistä enemmän keskustamaista asumista, elävää asuin ympäristöä, monipuolisia palveluita ja hyviä kevyen- ja joukkoliikenteen yhteyksiä (Strandell 2017). Tästä seuraa myös hintojen nousua. Esimerkiksi Helsingin kiinteistöjen hintoja ovat nostaneet viheralueiden ja rantojen läheisyys, arkkitehtoniset arvot sekä julkisen liikenteen saavutettavuus (Lönnqvist 2015). Myös länsimetron havaittiin nostavan merkittävästi kiinteistöjen arvoja (Harjunen 2017). Alueellinen erilaistuminen näkyy myös siinä, että Helsingin pienituloisten asuinalueilla kärsitään enemmän ilmansaasteista kuin varakkaiden asuinalueilla (Hiltunen & Saarimaa 2021). Asumisen hinnan nousun vuoksi pienituloiset joutuvat muuttamaan syrjemmille ja mahdollisesti huonokuntoisemmille alueille myös Suomen nopeasti kasvavissa kaupungeissa. Suomessa sosiaaliseen sekoittamiseen tähtäävä asumispolitiikka on kuitenkin osaltaan hillinnyt asuinalueiden välistä sosioekonomista erilaistumista (Saikkonen ym. 2018, 127).

Kirjallisuuskatsauksen pohjalta voidaan osoittaa useita tutkimusaukkoja ja empiirisen tiedon tarpeita. Ekogentrifikaatiokirjallisuus keskittyy tarkastelemaan erityisesti sitä, miten

hyvätuloisten ihmisten muutto ydinkaupunkiin johtaa heikommassa asemassa olevien ihmisten häättämiseen alueelta, mutta ainoastaan yhdessä tarkastelemassani tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita siitä, mitä hädetyille ihmisille tapahtuu (de Koning & Filatova 2020). De Koningin ja Filatovan (2020) tutkimuksessa varakkaat ihmiset muuttivat pois tulva-alueilta alueilta ja vähävaraiset jäivät asumaan riskialttiille alueelle. Tämä siis johti paikallisesti eriytymiseen ja gentrifikaatio tapahtui jossain muualla. Seuraavaksi olisikin tärkeä tarkastella kestävyysmurroksen vaikutuksia koko kaupungin sosioekonomiseen muutokseen. Tarkastelemani kirjallisuus ei myöskään tavoita hädettyjen ihmisten kohtaloita ja asumisuria, mitä olisi myös tärkeä tutkia. Kiinnostavaa on, miten nopeasti kasvavassa kaupungissa tapahtuu polarisaatiota ekologisin perustein. Jos ekogentrifikaatiota ajatellaan suhteellisesti, niin silloin toisaalla pitäisi ilmetä kestävyystoimista aiheutuvaa asuinalueiden eriytymistä eli ekosegregaatiota. Onko Suomessa nähtävissä kaupunkien kestävyysmurroksesta aiheutuvaa asuinalueiden eriytymistä? Altistuuko Suomessa pienituloisemmat kaupunkilaiset useammin ympäristön uhkille ja jakaantuvatko kestävyydellä argumentoidut julkiset investoinnit tasaisesti?

Kirjallisuus esittää monia tapauksia, joissa kaupungin elävöittäminen ja kestävyystoimet ovat aiheuttaneet ulossulkemista, mutta esimerkkejä ekogentrifikaation estämisestä on varsin vähän (vrt. Pearsall 2012; Curran & Hamilton 2012). Kirjallisuus ei muutenkaan esitä kovin myönteistä kuvaa pienituloisten kaupunkilaisten toimijuudesta. Kaupunkien kestävyystoimien parantamiseksi kaivataan esimerkkejä, joissa ekogentrifikaatiota on voitu onnistuneesti sovittaa tai mahdollisesti jopa purkaa. Kestävyysmurros vaikuttaa ihmisten arkeen, mutta kirjallisuuden perusteella kestävät elämäntavat koskettavat hyvin eri tavoin eri asemassa olevia ihmisiä. Mitä pienituloiset kaupunkilaiset ylipäättään ajattelevat kaupunkien kestävyysmurroksesta sekä mahdollisuuksistaan osallistua sen toteuttamiseen? Ekohyvinvointivaltio kaipaa kipeästi esimerkkejä asukkaiden laajasta osallistumisesta kestävyysmurroksen edistämiseen

Kansainvälinen tutkimus kestävyysmurroksen sosiaalisista vaikutuksista kasvaa nopeasti. Suomalaisen ekohyvinvointivaltion kehittämiseksi tarvitaan kuitenkin suomalaisen yhteiskunnan ja kaupunkipolitiikan erityispiirteet huomioivaa empiiristä tutkimusta. Tarkasteluni osoittaa, että kaupunkien kestävyystoimien suunnittelussa sosiaalisten vaikutusten arviointi on äärimmäisen tärkeää. Uusia kestävyystoimia suunnitellessa onkin tarpeen kysyä, lisääkö se sosiaalisia eroja paikallisesti, kaupungin tasolla tai globaalissa mittakaavassa. Jos kestävyysmurros palvelee enemmän rikkaita kuin köyhiä, kestävyystoimien oikeutus käy ennen pitkään mahdottomaksi.

Lähteet

- Anguelovski, I., Connolly, J. J. T., Garcia-Lamarca, M., Cole, H. & Pearsall, H. (2019) New scholarly pathways on green gentrification: what does the urban 'green turn' mean and where is it going? *Progress in Human Geography* 43(6) 1064–1086. <https://doi.org/10.1177/0309132518803799>
- Anguelovski, I., Connolly, J. J. T., Masip, L. & Pearsall, H. (2018) Assessing green gentrification in historically disenfranchised neighborhoods: a longitudinal and spatial analysis of Barcelona. *Urban Geography* 39(3) 458–491. <https://doi.org/10.1080/02723638.2017.1349987>
- Aune, K. T., Gesch, D. & Smith, G. S. (2020) A spatial analysis of climate gentrification in Orleans Parish, Louisiana post-hurricane Katrina. *Environmental Research* 185. <https://doi.org/10.1016/j.envres.2020.109384>
- Black, J. K. & Richards, M. (2020) Eco-gentrification and who benefits from urban green amenities: NYC's high line. *Landscape and Urban Planning* 204: 103900. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2020.103900>
- Blok, A. (2020) Urban green gentrification in an unequal world of climate change. *Urban Studies* 57(14) 2803–2816. <https://doi.org/10.1177/0042098019891050>
- Bouzarovski, S., Frankowski, J. & Tirado Herrero, S. (2018) Low-Carbon gentrification: when climate change encounters residential displacement. *International Journal of Urban and Regional Research* 42(5) 845–863. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12634>
- Braswell, T. H. (2018) Fresh food, new faces: community gardening as ecological gentrification in St. Louis, Missouri. *Agriculture and Human Values* 35(4) 809–822. <https://doi.org/10.1007/s10460-018-9875-3>

- Checker, M. (2011) Wiped out by the “Greenwave”: environmental gentrification and the paradoxical politics of urban sustainability. *City & Society* 23(2) 210–229. <https://doi.org/10.1111/j.1548-744X.2011.01063.x>
- Curran, W. & Hamilton, T. (2012) Just green enough: contesting environmental gentrification in Greenpoint, Brooklyn. *Local Environment* 17(9) 1027–1042. <https://doi.org/10.1080/13549839.2012.729569>
- De Koning, K. & Filatova, T. (2020) Repetitive floods intensify outmigration and climate gentrification in coastal cities. *Environmental Research Letters* 15(3) 34008. <https://doi.org/10.1088/1748-9326/ab6668>
- Doherty, J. (2018) Why is this trash can yelling at me? Big bellies and clean green gentrification. *Anthropology Now* 10(1) 93–101. <https://doi.org/10.1080/19428200.2018.1437983>
- Dooring, S. (2009) Ecological gentrification: a research agenda exploring justice in the city. *International Journal of Urban and Regional Research* 33(3) 621–639. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2427.2009.00860.x>
- Eckerd, A. (2011) Cleaning up without clearing out? A spatial assessment of environmental gentrification. *Urban Affairs Review* 47(1) 31–59. <https://doi.org/10.1177/1078087410379720>
- Furman, E., Siivonen, K., Linnanen, L., Halme, M., Jaakkola, J., Mönkkönen, M., ... & Schönach, P. (2020) Kuusi polkua kestävyteen: evästyket systeemisen kestävyysmurroksen edistämiseksi Suomessa. Kestävyyspaneelin julkaisuja 1/2020. <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-906-4>>. 4.8.2021.
- Glass, R. (2013/1964) Aspects of change. Teoksessa Japonica, B.-S. (toim.) *The Gentrification Debates: A Reader*, 19–29. Taylor and Francis, New York & London. <https://doi.org/10.4324/9781315881096>
- Goossens, C., Oosterlynck, S. & Bradt, L. (2020) Livable streets? Green gentrification and the displacement of longtime residents in Ghent, Belgium. *Urban Geography* 41(4) 550–572. <https://doi.org/10.1080/02723638.2019.1686307>
- Harjunen, O. (2017) Länsimetron tuomat vaikutukset on jo ennakoitu asuntomarkkinoilla. *Kvartti* 4/2017. <<https://www.kvartti.fi/fi/artikkelit/lansimetron-tuomat-vaikutukset-jo-ennakoitu-asuntomarkkinoilla>>. 4.8.2021.
- Harper, E. T. (2020) Ecological gentrification in response to apocalyptic narratives of climate change: the production of an immuno-political fantasy. *International Journal of Urban and Regional Research* 44(1) 55–71. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12842>
- Harris, B., Rigolon, A. & Fernandez, M. (2020a) “To them, we’re just kids from the hood”: citizen-based policing of youth of color, “white space,” and environmental gentrification. *Cities* 107: 102885. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2020.102885>
- Harris, B., Schmalz, D., Larson, L., Fernandez, M. & Griffin, S. (2020b) Contested spaces: intimate segregation and environmental gentrification on Chicago’s 606 trail. *City & Community* 19(4) 933–962. <https://doi.org/10.1111/cico.12422>
- Harvey, D. (2001) Globalization and the “spatial fix”. *Geographische revue: Zeitschrift für Literatur und Diskussion* 3(2) 23–30.
- Hiltunen, N. & Saarimaa, T. (2021) Helsingin edullisimmilla asuinalueilla keskimääräisesti enemmän pienhiukkaspäästöjä. *Kvartti* 1/2021. <<https://www.kvartti.fi/fi/artikkelit/helsingin-edullisimmilla-asuinalueilla-keskimaaraisesti-enemman-pienhiukkaspaaostoja>>. 4.8.2021.
- Holgerson, S. & Malm, A. (2015) “Green fix” as crisis management. or, in which world is Malmö the world’s greenest city? *Geografiska Annaler. Series B, Human Geography* 97(4) 275–290. <https://doi.org/10.1111/geob.12081>
- Immergluck, D. & Balan, T. (2018) Sustainable for whom? green urban development, environmental gentrification, and the Atlanta Beltline. *Urban Geography* 39(4) 546–562. <https://doi.org/10.1080/02723638.2017.1360041>
- Jocoy, C. (2018) Green growth machines? Competing discourses of urban development in Playa Vista, California. *Urban Geography* 39(3) 388–412. <https://doi.org/10.1080/02723638.2017.1333238>
- Jokinen, A., Leino, H., Bäcklund, P. & Laine, M. (2018) Strategic planning harnessing urban policy mobilities: the gradual development of local sustainability fix. *Journal of Environmental Policy & Planning* 20(5) 551–563. <https://doi.org/10.1080/1523908X.2018.1454828>
- Karhula, A. (2015). Missä on Kallion gentrifikaatio. *Yhdyskuntasuunnittelu* 53(4) 4–11. <<http://www.yss.fi/journal/missa-on-kallion-gentrifikaatio/>>. 4.8.2021
- Keenan, J. M., Hill, T. & Gumber, A. (2018) Climate gentrification: from theory to empiricism in Miami-Dade County, Florida. *Environmental Research Letters* 13(5) 54001. <https://doi.org/10.1088/1748-9326/aabb32>
- Kern, L. (2015) From toxic wreck to crunchy chic: environmental gentrification through the body. *Environment and Planning D, Society & Space* 33(1) 67–83. <https://doi.org/10.1068/d13150p>
- Krings, A. & Schusler, T. M. (2020) Equity in sustainable development: community responses to environmental gentrification. *International Journal of Social Welfare* 29(4) 321–334. <https://doi.org/10.1111/ijsw.12425>
- Lees, L., Shin, H. B. & López-Morales, E. (2016) *Planetary gentrification*. John Wiley & Sons, Hoboken.
- Ling, T. Y., Hung, W. K., Lin, C. T. & Lu, M. (2020) Dealing with green gentrification and vertical green-related urban well-being: a contextual-based design framework. *Sustainability* 12(23) 10020. <https://doi.org/10.3390/su122310020>
- Long, J. (2016) Constructing the narrative of the sustainability fix: sustainability, social justice and representation in Austin, TX. *Urban Studies* 53(1) 149–172. <https://doi.org/10.1177/0042098014560501>
- Lyytimäki, J. (2020) Ilmastonmuutos isosti otsikoissa – kirittäkö uutisointi kestävyysmurrokseen?

- Yhteiskuntapolitiikka* 85(2) 191–196. <<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020040110035>>. 4.8.2021.
- Lönngqvist, H. (2015) *On the effects of urban natural amenities, architectural quality and accessibility to workplaces on housing prices – an empirical study on the Helsinki metropolitan area*. Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuksia, 2015:5. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki. <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-331-018-6>>. 4.8.2021.
- Maantay, J. A. & Maroko, A. R. (2018) Brownfields to greenfields: environmental justice versus environmental gentrification. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 15(10) 2233. <https://doi.org/10.3390/ijerph15102233>
- Maia, A. T. A., Calcagni, F., Connolly, J. J. T., Anguelovski, I. & Langemeyer, J. (2020) Hidden drivers of social injustice: uncovering unequal cultural ecosystem services behind green gentrification. *Environmental Science & Policy* 112 254–263. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2020.05.021>
- Martin, C., Evans, J., Karvonen, A., Paskaleva, K., Yang, D. & Linjordet, T. (2019) Smart-sustainability: a new urban fix? *Sustainable Cities and Society* 45 640–648. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2018.11.028>
- Pearsall, H. (2010) From brown to green? Assessing social vulnerability to environmental gentrification in New York City. *Environment and Planning, C, Government & Policy* 28(5) 872–886. <https://doi.org/10.1068/c08126>
- Pearsall, H. (2012) Moving out or moving in? Resilience to environmental gentrification in New York City. *Local Environment* 17(9) 1013–1026. <https://doi.org/10.1080/13549839.2012.714762>
- Pearsall, H. & Anguelovski, I. (2016) Contesting and resisting environmental gentrification: responses to new paradoxes and challenges for urban environmental justice. *Sociological Research Online* 21(3) 121–127. <https://doi.org/10.5153/sro.3979>
- Quastel, N. (2009) Political Ecologies of Gentrification. *Urban Geography* 30(7) 694–725. <https://doi.org/10.2747/0272-3638.30.7.694>
- Rice, J. L., Cohen, D. A., Long, J. & Jurjevich, J. R. (2020) Contradictions of the climate-friendly city: new perspectives on eco-gentrification and housing justice. *International Journal of Urban and Regional Research* 44(1) 145–165. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12740>
- Rigolon, A., Keith, S. J., Harris, B., Mullenbach, L. E., Larson, L. R. & Rushing, J. (2019) More than “just green enough”: helping park professionals achieve equitable greening and limit environmental gentrification. *Journal of Park and Recreation Administration* 38(3). <https://doi.org/10.18666/JPra-2019-9654>
- Rigolon, A. & Németh, J. (2018) “We’re not in the business of housing:” Environmental gentrification and the nonprofitization of green infrastructure projects. *Cities* 81 71–80. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2018.03.016>
- Rigolon, A. & Németh, J. (2020) Green gentrification or ‘just green enough’: do park location, size and function affect whether a place gentrifies or not? *Urban Studies* 57(2) 402–420. <https://doi.org/10.1177/0042098019849380>
- Rosol, M. (2013) Vancouver’s “EcoDensity” planning initiative: a struggle over hegemony? *Urban Studies* 50(11) 2238–2255. <https://doi.org/10.1177/0042098013478233>
- Saikkonen, P., Hannikainen, K., Kauppinen, T., Rasinkangas, J. & Vaalavuo, M. (2018) *Sosiaalinen kestävyys: asuminen, segregaatio ja tuloerot kolmella kaupunkisendulla*. Raportti 2/2018. Terveysten ja hyvinvoinninlaitos THL, Helsinki. <<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-084-6>>. 4.8.2021.
- Sandberg, L. A. (2014) Environmental gentrification in a post-industrial landscape: the case of the Limhamn Quarry, Malmö, Sweden. *Local Environment* 19(10) 1068–1085. <https://doi.org/10.1080/13549839.2013.843510>
- Shokry, G., Connolly, J. J. T. & Anguelovski, I. (2020) Understanding climate gentrification and shifting landscapes of protection and vulnerability in green resilient Philadelphia. *Urban Climate* 31 100539. <https://doi.org/10.1016/j.uclim.2019.100539>
- Smith, N. (1979) Toward a theory of gentrification: a back to the city movement by capital, not people. *Journal of the American Planning Association* 45(4) 538–548. <https://doi.org/10.1080/01944367908977002>
- Snyder, H. (2019) Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *Journal of Business Research* 104 333–339. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.07.039>
- Strandell, A. (2017) *Asukasbarometri 2016 – Kysely kaupunkimaisista asuinympäristöistä*. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 19/2017. Suomen ympäristökeskus SYKE, Helsinki. <<http://hdl.handle.net/10138/193009>>. 4.8.2021.
- UN-Habitat (2020). World Cities Report 2020: The Value of Sustainable Urbanization. UN-Habitat, New York. <https://unhabitat.org/sites/default/files/2020/10/wcr_2020_report.pdf>. 4.8.2021.
- Wallin, A., Leino, H., Jokinen, A., Laine, M., Tuomisaari, J. & Bäcklund, P. (2018) A Polyphonic Story of Urban Densification. *Urban Planning* 3(3) 40–51. <https://doi.org/10.17645/up.v3i3.1340>
- While, A., Jonas, A. & Gibbs, D. (2004) The environment and the entrepreneurial city: Searching for the urban “sustainability fix” in Manchester and Leeds. *International Journal of Urban and Regional Research* 28(3) 549–569. <https://doi.org/10.1111/j.0309-1317.2004.00535.x>
- Winter, A. (2019) The green city citizen: exploring the ambiguities of sustainable lifestyles in Copenhagen. *Environmental Policy and Governance* 29(1) 14–22. <https://doi.org/10.1002/eet.1837>
- Yazar, M., Hestad, D., Mangalagiu, D., Saysel, A. K., Ma, Y. & Thornton, T. F. (2020) From urban sustainability transformations to green gentrification: urban renewal in Gaziosmanpaşa, Istanbul. *Climatic Change* 160(4) 637–653. <https://doi.org/10.1007/s10584-019-02509-3>